
MONOGRAFIE PRAWNICZE

INTERWENCJA
GŁÓWNA

PIOTR OSOWY

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

PIOTR OSOWY • INTERWENCJA GŁÓWNA

Polecamy inne nasze publikacje:

M. Gutowski

BEZSKUTECZNOŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNEJ

Instytucje Prawa Prywatnego

R. Kulski

**OCHRONA INTERESÓW ZBIOROWYCH W POSTĘPOWANIU
CYWILNYM**

Monografie Prawnicze

R. Reiwer

**WYŁĄCZENIE SĘDZIEGO W PROCESIE CYWILNYM.
KOMENTARZ PRAKTYCZNY Z ORZECZNICTWEM.
WZORY PISM PROCESOWYCH**

Prawo Sądowe

E. Badura

**INFORMACJA PRZEDKONTRAKTOWA W UMOWACH
KONSUMENCKICH**

Monografie Prawnicze

M. Gutowski

NIEWAŻNOŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNEJ

Instytucje Prawa Prywatnego

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

INTERWENCJA GŁÓWNA

PIOTR OSOWY

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2017

Wydawca: Katarzyna Karnas

Recenzja naukowa: prof. dr hab. Piotr Pogonowski

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2017**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-9679-8

ISBN e-book 978-83-255-9680-4

Omnia mea mecum porto

Pamięci Profesorów

Mieczysława Sawczuka i Zdzisława Świebody

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wykaz literatury	XIII
Wprowadzenie	1
Rozdział I. Interwencja główna formą ochrony prawnej	15
§ 1. Model prawny interwencji głównej i jej cel	15
§ 2. Rys historyczny	47
§ 3. Wątpliwości terminologiczne dotyczące interwencji głównej	61
§ 4. Interwencja główna i uboczna – problemy graniczne	65
§ 5. Uwagi prawnoporównawcze	68
I. Uwagi ogólne	68
II. Niemcy	69
III. Austria	76
IV. Szwajcaria	78
V. Włochy	81
VI. Francja	86
VII. Podsumowanie	90
Rozdział II. Przedmiot interwencji głównej	93
§ 1. Przedmiot procesu cywilnego w ramach interwencji głównej	93
§ 2. Podsumowanie	125
Rozdział III. Przesłanki interwencji głównej	127
§ 1. Uwagi ogólne o przesłankach interwencji głównej	127
§ 2. Szczególne przesłanki interwencji głównej	130
Rozdział IV. Odrębności proceduralne związane z wytoczeniem powództwa interwencyjnego głównego	163
§ 1. Uwagi ogólne	163
§ 2. Szczególna właściwość sądu dla pozwu interwencyjnego	179
§ 3. Rodzaj stosunku prawnego powstającego między stronami procesu głównego	182
§ 4. Wpływ procesu wywołanego przez interwencję główną na proces pierwotny	188
§ 5. Sposoby zakończenia procesu interwencyjnego	194
Wnioski końcowe	197

Spis treści

Zusammenfassung	201
Indeks rzeczowy	205

Wykaz skrótów

1. Akty prawa

AktG	austricka ustawa o aktach z 6.8.1965 r. (Aktiengesetz) (BGB1. I S. 642, 654)
EheRG	niemiecka ustawa o małżeństwie z 14.7.1976 r. (Erstes Gesetz zur Reform des Ehe- und Familienrechts) (BGBI. I S. 700)
EO	austricka ustawa egzekucyjna z 27.5.1896 r. (Exekution-ordnung) (BGBI. I Nr 681/2005)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
KC franc.	francuski kodeks cywilny (nouveau Code de procedure civile)
KC niem.	niemiecki kodeks cywilny z 18.8.1896 r. (Burgeliches Gesetzbuch) (BGBI. I s. 610)
KC wł.	włoski kodeks cywilny z 16.3.1942 r. (Codice Civile Italiano)
Konstytucja RP	ustawa z 2.4.1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
KPC austriac.	austricki kodeks postępowania cywilnego z 1.8.1895 r. (Allgemeine Gerichtsordnung)
KPC niem.	niemiecki kodeks postępowania cywilnego z 30.1.1877 r. (Zivilprozessordnung) (BGBI. I s. 890)
KPC szwajc.	szwajcarski kodeks postępowania cywilnego z 19.12.2008 r. (Schweizerische Zivilprozessordnung)
KPC z 1932 r.	rozporządzenie z 23.11.1930 r. Prezydenta Rzeczypospolitej – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 1932 r. Nr 112, poz. 934 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 682)

SpółMieszkU	ustawa z 15.12.2000 r. o Spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1222 ze zm.)
UG	austrzycki kodeks przedsiębiorstw (Unternehmensgesetzbuch (Handelsgesetzbuch) (BGBl. I Nr 22/2015)
ZGB	szwajcarski kodeks cywilny z 10.12.1907 r. (Schweizerisches Zivilgesetzbuch) (AS 2009 3577)

2. Czasopisma, publikatory

BMS	Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
Dz.U.	Dziennik Ustaw
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
N. Pal.	Nowa Palestra
NJ	Neue Justiz
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NP	Nowe Prawo
NPC	Nowy Proces Cywilny
OLG	Oberlandesgericht
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
Pal.	Palestra
PE	Problemy Egzekucji
PES	Problemy Egzekucji Sądowej
PiP	Państwo i Prawo
PN	Przegląd Notarialny
PPC	Polski Proces Cywilny
PPE	Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji im. E. Tila
PrS	Prawo Spółek
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PWS	Problemy Wymiaru Sprawiedliwości
Recht	Das Recht (Zeitschrift. Jahrgang und Entscheidung)
RPE	Ruch Prawniczy i Ekonomiczny
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
RPr	Radca Prawny
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
SC	Studia Cywilistyczne
WEP	Wielka Encyklopedia Prawa

Wykaz skrótów

Wok.	Wokanda
ZNIBPS	Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZZP	Zeitschrift für Zivilprozess (Band und Seite)

3. inne skróty

art.	artykuł
n.	następny (-a, -e)
Nr	numer
poz.	pozycja
s.	strona
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
t.	tom
tekst jedn.	tekst jednolity
z.	zeszyt

Wykaz literatury

- Allerhand M.*, Kodeks postępowania cywilnego, Lwów 1932
- Allerhand M.*, Podstęp w procesie, Lwów 1907
- Althammer Ch.*, Streitgegenstand und Interesse, Tübingen 2012
- Andrews N.*, The Modern Civil Process, Tübingen 2008
- Arndts L.*, Lehrbuch der Pandekten, München 1873
- Aschwanden E.*, Die Prozeßintervention im aargauischen Zivilprozeß, Zürich 1943
- Baltzer J.*, Die negative Feststellungsklage aus § 256 I ZPO, Prozeßrechtliche Abhandlungen, Köln 1980
- Balzer O.*, Przewód sądowy polski w zarysie (wykład uniwersytecki 1887), w: *Studia nad historią prawa polskiego*, t. XV, Lwów 1937
- Bandrac M.*, w: *Droit et pratique de la procédure civile*, Sous la direction de S. Guinchard, Paris 2003
- Bartz A.*, Zrzeczenie się przez powoda dochodzonego roszczenia w k.p.c., *Głos Prawa* 1937
- Baumbach A.*, Der Entwurf einer Zivilprozeßordnung, *Deutsche Juristenzeitung* 1931
- Baumbach A., Lauterbach W., Albers J., Hartmann P.*, Zivilprozessordnung mit FamFg VVG und anderen Nebengesetzen, 69. Aufl., München 2011; München 2013, München 2014
- Baumgärtel G.*, Wesen und Begriff der Prozesshandlung einer Partei im Zivilprozess, Berlin–Bonn–München 1972
- Baumgärtel G.*, w: *G. Baumgärtel, D. Laumen, P. Prütting*, Der Zivilprozessrechtsfall, München 1995
- Baur F.*, Współczesne przemiany w procesie cywilnym, *PiP* 1973, Nr 3
- Bálasits A., Fierich F.K.*, Nauka o sądach cywilnych i procedura cywilna, t. 1 Nauki wstępne i rzecz o sądach cywilnych, Kraków 1898–1901
- Bálasits A.*, Proces cywilny stosunkiem prawnym, *Przegląd Sądowy i Administracyjny* 1890, t. XV, z. 1
- Beignier B.*, Hiérarchie des normes et hiérarchie des valeurs – Les principes généraux du droit et la procédure civile in *Mélanges P. Catala*, Paris 2001
- Berutowicz W.*, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 1974
- Berutowicz W.*, Wszczęcie procesu cywilnego, *ZNUWr.*, Prawo VII, Seria A, Nr 27, Warszawa–Wrocław 1960
- Berutowicz W.*, Znaczenie prawne sądowego dochodzenia roszczeń, Warszawa 1966
- Berutowicz W., Jodłowski J., Resich Z., Siedlecki W., Włodyka S., Wengerek E.*, Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego, Warszawa 1974

- Bethmann-Holweg M.A. von*, Der Civilprozeß des gemeinen Recht in geschichtlicher Entwicklung, Der römische Civilprozeß. Legis actiones, Erster Band, Bonn 1864
- Beys K.E.*, Zum Problem des Streitgegenstandes in Zivilprozeß und den (gegebenenfalls national) zu ziehenden Folgerungen, ZZZ 1992, Nr 105
- Bigo T.*, Kontrola uznania administracyjnego, w: Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 1959
- Blomayer A.*, Types of relief available (judicial remedies), w: *M. Cappelletti* (red.), International Encyclopedia of Comparative Law, vol. XVI, Civil procedure, Tübingen 1982
- Blomeyer A.*, Zivilprozeßrecht, Erkenntnisverfahren, Berlin–Heidelberg 1985
- Bocheński J.M.*, Współczesne metody myślenia, Poznań 1992
- Bolard G.*, L'autorite de chose jugée et les principes directeurs du proces, Teka Komisji Prawniczej, Oddział PAN Lublin 2010
- Bolard G.*, Le Nouveau Code de procedure civile, Melanges *J. Skąpski*, Cracovie 1994
- Boulay J.Ch.*, Réflexion sur la notion d'exhibité de la créance, Revue Trimestrielle de Droit Commercial 1990
- Brauer A.*, Über die Grundlagen und den Umfang der Nebenintervention, w: Archiv für civilistische Praxis, Mohr Siebeck GmbH & Co. KG 1882, t. XXIV
- Brehm H.*, Rechtsschutzbedürfnis und Feststellungsinteresse, Festgabe BGH, Bd. 3, München 2000
- Broniewicz W.*, Chwila wszczęcia cywilnego postępowania rozpoznawczego przed sądem powszechnym, ZNASW 1976, Nr 14
- Broniewicz W.*, Interes prawny przy powództwie o zasądzenie, ZNUŁ 1964, Nr 37
- Broniewicz W.*, Następstwo procesowe w polskim procesie cywilnym, Warszawa 1971
- Broniewicz W.*, Normy, przesłanki i zarzuty w procesie cywilnym (Przyczynek do zagadnienia stosunku prawa materialnego i prawa procesowego), SPE, Łódź 1969, t. II
- Broniewicz W.*, Podstawienie procesowe, ZNUŁ, Seria I, Łódź 1963, z. 31
- Broniewicz W.*, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 1995
- Broniewicz W.*, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2005
- Broniewicz W.*, Problem przesłanek procesowych w procesie cywilnym i postępowaniu arbitrażowym, ZNUŁ 1968, Nr 59
- Broniewicz W.*, W kwestii częściowego dochodzenia świadczenia w procesie cywilnym, w: SC, t. XXV–XXVI. Zagadnienia prawa procesowego cywilnego, Warszawa – Kraków 1975
- Broniewicz W.*, *Marciniak A.*, *Kunicki I.*, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2016
- Brox H.*, *Walker W.D.*, Allgemeines Schuldrecht, München 2010
- Bülów O.*, Die Lehre Von Den Prozesseinreden und Die Prozessvoraussetzungen (1868), Kessinger Pub Co 2010
- Bülów O.*, Die neue Prozessrechtswissenschaft und das System des Zivilprozessrechts, Zeitschrift für Zivilprozessrecht 1900, z. XXVII

- Cadiet L.*, Code de procédure civile, 23 éd, Paris 2010
- Cadiet L.*, Code de procédure civile, 26 éd, Paris 2013
- Cadiet L.*, Litispendance, w: S. Guinchard, A. Raymond-Gréze, Encyclopédie juridique. Répertoire de procédure civile, t. III, Paris 2006
- Canstein R. von.*, Die rationellen Grundlagen des Civilprozesses und deren Durchführung in den neuesten Civilprozeßgesetzentwürfen Oesterreichs und Deutschlands, Wien 1877
- Canstein R. von.*, Streitgenossenschaft und Nebenintervention vom Standpunkte der österreichischen Gesetzgebung, mit besonderer Berücksichtigung des gemeinen deutschen Civilprocessrechts und der neuesten Civilprocess – Gesetzentwürfe Österreichs und Deutschlands: als Beitrag zur Kritik dieser Processrecht-institute, Manz 1876
- Cappelletti M., Jolowicz J.A.*, w: M. Cappelletti (red.), Public Interest Parties and the Active Role of the Judge in civil Litigation, Studies in comparative law, Milano–New York 1975
- Cappelletti S.M., Merryman J.H., Perillo J.M.*, The Italian Legal System, Stanford University Press 1967
- Carbonnier J.*, Droit civil, t. 4. Les obligations, Paris 1980
- Carpi F.*, La Protection Judiciaire des droits de l’homme au niveau national et international, w: Z zagadnień prawa cywilnego, Księga A. Stelmachowskiego, Białystok 1991
- Catala P., Terré F.*, Procédure civile et voies d’exécution, Paris 1976
- Cavallini C.*, I poteri dell’interventore principale nel processo di cognizione, Padova 1998
- Chiovenda G.*, Principi di diritto processuale civile, Le azioni, il processo di cognizione, Napoli 1928
- Claproth J.*, Einteilung in den ordentlichen bürgerlichen Proceß, 2. Teil, 1795
- Consolo C.*, *Spiegazioni di diritto processuale civile, t. I, Le tutele: di merito, sommarie ed esecutive*, 6a, CEDAM, Padova 2008
- Consolo C.*, *Spiegazioni di diritto processuale civile, t. II, Profili Generali*, Padova 2012
- Consolo C., Luiso B., Sassani P.*, La riforma del processo civile, Milano 1996
- Cornu G., Foyer J.*, Procédure civile, Thémis droit privé, Paris 1996
- Czachórski W.*, Czynności prawne przyczynowe i oderwane w polskim prawie cywilnym, Warszawa 1952
- Czech B.*, w: K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I, Warszawa 2006
- Dalka S.*, Ochrona sądowa roszczeń majątkowych w postępowaniu nakazowym i upominawczym, ZNUG, Prawo 4, Gdańsk 1977
- Dalka S.*, Sądowe postępowanie cywilne. Założenia ogólne i proces cywilny, Gdańsk 1984
- Dalka S.*, Zasady wyrokowania dotyczące czasu orzekania w procesie cywilnym, PS 1992, Nr 4

- Danz W.A.Fr.*, Grundriße des ordentlichen Prozesses, Stuttgart 1795
- Dbałowski Wł.*, Projekt kodeksu postępowania cywilnego. Notka sumaryczna w opracowaniu Zast. Sekretarza Generalnego Komisji Kodyfikacyjnej, sędziego SN Wł. Dbałowskiego, *Głos Prawa* 1930, Nr 1–2
- Deregowski J.*, Kilka uwag o wartości przedmiotu sporu i wartości przedmiotu, *Głos Sądowy* 1937, Nr 9
- Dobrzański B.*, w: *Z. Resich, W. Siedlecki* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 1975, t. I
- Domański K.*, Instytucje kodeksu zobowiązań. Część ogólna, Warszawa 1936
- Dynowski K.*, Skargi o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, *GSW* 1925, Nr 12
- Eckstein J.*, Die Intervention nach österreichisches Rechte, Wien 1893
- Ehrlich S.*, Stosunek prawny – węzłowe zagadnienie teorii prawa, *PiP* 1980, Nr 3
- Ehrlich S., Gliklich J.*, Onus probandi w procesie cywilnym, *Głos Sądownictwa* 1933, Nr 10–11
- Endemann F.*, Das deutsche Civilprozessrecht, Berlin 1878, t. I
- Ereciński T.*, Apelacja i kasacja w procesie cywilnym (według ustawy z 1.3.1996 r.), Warszawa 1996
- Ereciński T.* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, Warszawa 2009, t. 1
- Ereciński T.*, Problemy procesowe na tle dochodzenia roszczeń z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych, *Pal.* 1971, Nr 6
- Ereciński T., Weitz K.*, Efektywność ochrony prawnej udzielanej przez sądy w Polsce, *PS* 2005, Nr 10
- Fasching H.W.*, Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen, t. III, Wien 1966
- Fasching H.W.*, Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen, II Band, Zivilprozessordnung, Wien 1974
- Fasching H.W.*, Lehrbuch des österreichischen Zivilprozessrechts (Lehr – und Handbuch für Studium und Praxis), Wien 1990
- Fasching H.W.*, Urteilmäßige Rechtsgestaltung im Zivilprozeß, *Juristische Blätter* 1975
- Fazzalari E.*, *Instituzioni di diritto processuale*, Padova 1992
- Fenichel Z.*, Dochodzenie interesu oraz szkody w postępowaniu egzekucyjnym, *PS* 1931, Nr 7
- Fenichel Z.*, Interwencja główna, *PPC* 1934, Nr 8
- Fenichel Z.*, Podstawa powództwa, jej zmiana i związek z prawomocnością wyroku, *PPC* 1938, Nr 9–10
- Fettweis A.*, *Manual de procédure civile*, wyd. 2, Faculté de droit, Liège 1987
- Fettweis A., Kohl A., de Leval G.*, *Éléments de la compétence*, Pr. Univ. Liège, 1983
- Field R.H., Kaplan B., Clermont J.M.*, *Civil Procedure*, New York 2007
- Fierich F.K.*, Interwencja uboczna w świetle teorii o stosunku procesowym, Kraków 1903

- Fierich F.K.*, Nauka o sądach cywilnych i procedura cywilna, t. 1 Nauki wstępne i rzecz o sądach cywilnych, Kraków 1898–1901, t. 2, Część I. Rzecz o stronach i zastępcach, Kraków 1905
- Fierich F.K.*, Projekt polskiej procedury cywilnej w oświetleniu nauki o stosunku procesowym, Wydawnictwo Czasopisma Prawniczego, Pal. 1924, Nr 8–9
- Fierich F.K.*, Środki skupienia materiału procesowego według projektu kodeksu polskiej procedury cywilnej, Kraków 1928
- Fierich F.K.*, Unzulässigkeit des Rechtsweges, Berlin 1912
- Fierich F.K.*, Wpływ nauki o stosunku procesowym na podstawy procedury cywilnej austriackiej, Reforma sądowa 1897, z. 1–2
- Fikentscher W.*, *Heinemann A.*, Das Schuldrecht, Berlin–New York 2006
- Flejszar R.*, Zasada dyspozycyjności w procesie cywilnym, Warszawa 2016
- Forster R.*, Die Hauptintervention, Erlangen, Univ., Diss., Leipzig 1911
- Franke W.CH.*, Rezension zu Heim, Hauptintervention, München 1907
- Frei N.F.*, Die Interventions und Gewährleistungsklagen im Schweizer Zivilprozess, Zürich 2004
- Frette-Damicourt P.*, De l'intervention en première instance et en appel, Château-Gontier 1906
- Freudenheim A.*, Das neue polnische Anfechtungsrecht. Internationales Anwaltsblatt, Leipzig 1935
- Fromhold G.*, Die Widerspruchsklage in der Zwangsvollstreckung und ihre geschichtliche Entwicklung, Habilitationsschrift, Wrocław (Breslau) 1891
- Galli B.*, Contributo alla teorica dell'intervento principale del diritto processuale italiano, w: Archiv giuridico, serie 3^a, 1906, vol. 77
- Gaul H.F.*, Ochrona prawa w egzekucji w świetle podstaw konstytucyjnych i dogmatycznych. Wstęp i tłumaczenie *W. Galiński, J. Bodio*, PPE 2003, Nr 1
- Gaul H.F.*, Zur Frage nach dem Zweck des Zivilprozesses, Archiv für die civilistische Praxis 1968, z. 168
- Gawrońska-Wasilkowska Z.*, Czy interwencja główna jest dopuszczalna w sporze posesoryjnym?, w: KPC, Zbiór aktualnych pytań prawnych rozstrzygniętych przez Komitet Redakcyjny „Polskiego Procesu Cywilnego”, w opracowaniu *J.J. Litauera i W. Święcickiego*, Łódź 1948
- Geiger J.*, Streitgenossenschaft und Nebenintervention unter besonderer Berücksichtigung des zürcherischen Zivilprozessrechts, Zürich 1969
- Giacobbe D.*, w: Codice di procedura civile, a cura di N. Picardi, Milano 1994
- Gidyński K.*, Akty prawne rozpoczynające proces cywilny według k.p.c., RPSiE 1933, Nr 2
- Gilles P.*, Rechtsangleichung in Europa Geschäftigkeit ohne Theorie?, w: Festschrift für Kostas E. Bayes, Athen 2003
- Gizbert-Studnicki T.*, Wieloznaczość leksykalna w interpretacji prawniczej, Kraków 1978

- Glasson E., Tissier A., Morel R.*, Traité théorique et pratique d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure civile, t. III, Paris 1926
- Godlewski W.*, O edycji dokumentów i rzeczy wywiadowczych, Lwów 1896
- Goebel S.*, Rechtsgespräch und kreativer Dissens, München 2001
- Goldschmidt J.*, Der Prozess als Rechtslage, Berlin 1925
- Gołąb St.*, Interwencja uboczna, Pal. 1934, Nr 6–9
- Gołąb St.*, Polski kodeks postępowania cywilnego a procedura cywilna austriacka, odbitka z Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego, Rok XI, z. 2, Poznań 1931
- Gołąb St.*, Projekty polskiej procedury cywilnej. Powstanie-uzasadnienie-zdania odrębne. Część druga. Zdania odrębne w obradach nad Projektem Kodeksu Polskiej Procedury Cywilnej, Kraków 1930
- Gołąb St.*, Skupienie i przyspieszenie w procesie cywilnym, Lwów 1937
- Gołąb St.*, Uczestnictwo w sporze, Głos Prawa 1934, Nr 7–8
- Gołąb St.*, Uświadomienie o sporze i wskazanie poprzednika, RPEiS 1932, Nr 4
- Gołąb St.*, Zarys polskiego procesu cywilnego, Jurysdykcja sądów polskich, Kraków 1932
- Gołąb St., Wusatowski Z.*, Kodeks postępowania cywilnego. Część I. Postępowanie sporne, Kraków 1932
- Gottwald P.*, Streitgegenstand und Sinnzusammenhänge, Dogmatische Grundfragen des ZP, Symposium, *Schwab K.H.*, München 2000
- Góra-Błaszczkowska A.* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 1–729, t. I, Warszawa 2016
- Górecki J.*, rec. pracy *A. Stelmachowskiego*, „Istota i funkcja posiadania”, PiP 1958, z. 8
- Górska K.*, w: *E. Gniewek, P. Machnikowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2016
- Gönner N.T.*, Handbuch des deutschen gemeinen Prozesses: in einer ausführlichen Erörterung seiner wichtigsten Gegenstände, Band 1, Erlangen 1804
- Graber M., Frei N.J.*, w: *K. Spühler, L. Tenchio, D. Infanger* (red.), Basler Kommentar zur Schweizerische Zivilprozessordnung, Basel 2013
- Greger R.*, w: *R. Zölller* (Hrsg.), Zivilprozessordnung mit FamFG (§§ 1–185) und Gerichtsverfassungsgesetz, den Einführungsgesetzen, mit Internationalem Zivilprozessrecht, EU – Verordnungen, Kostenanmerkungen, Kommentar, Begründet von Dr. Richard Zölller, 30. neubearbeitete Aufl., Köln 2014
- Grunsky W.*, Dispositionsgrundsatz und Verfahrensbeteiligung im europäischen Vergleich, w: Wege zu einem europäischen Zivilprozeßrecht. Tübinger Symposium zum 80. Geburtstag von Fritz Baur, Tübingen 1992
- Grunsky W.*, Grundlagen des Verfahrensrechts, Bielefeld 1974
- Grunsky W.*, Zivilprozessrecht, Köln–München 2008
- Grzybowski S.*, O potrzebie badań integracyjnych w dziedzinie prawa cywilnego materialnego i procesowego, w: *M. Sawczuk* (red.), Materiały I Ogólnopolskiego Integracyjnego Zjazdu Cywilistów, Rzeszów 1974

- Guinchard S.*, Droit et pratique de la procédure civile – 2009/2010, Dalloz Action 2010
- Guldener M.*, Schweizerisches Zivilprozessrecht, Zürich 1979
- Gwiazdomorski J.*, Podstawowe problemy przedawnienia, NP 1955, Nr 1
- Habscheid W.J.*, Droit judiciaire privé suisse, Genève 1981
- Habscheid W.J.*, Schweizerisches Zivilprozess – und Gerichtsorganisationsrecht. Ein Lehrbuch seiner Grundlagen, Basel und Frankfurt am Main 1990
- Hahn C.*, Die gesammten Materialien Civilprozeßordnung und dem Einführungsgesetz zu derselben vom 30. Januar 1877, Erste Abtheilung, 2. Band, Berlin 1880
- Hahn D.*, De interventione, Helmstadt 1669
- Hahn Z.*, Charakter prawny stanowiska interwenienta ubocznego w procesie cywilnym, PS 1938, Nr 10
- Hahn Z.*, Ciężar dowodu w procesie cywilnym, PPC 1934, Nr 16–17, 18 i 20
- Hahn Z.*, Interes prawny w skardze o ustalenie, PPC 1935, Nr 23–24
- Hahn Z.*, Podstawa i zmiana powództwa ze stanowiska teorii indywidualizacji i substancjonowania, N.Pal. 1935, Nr 3
- Hahn Z.*, Powództwo o ustalenie, N.Pal. 1936, Nr 1–4
- Hart H.L.A.*, Pojęcie prawa, Warszawa 1998
- Hartman P., Albers J.*, w: *A. Baumbach, W. Lauterbach, P. Hartman, J. Albers* (red.), Zivilprozessordnung, München 2013
- Hassold G.*, Die Voraussetzungen der besonderen Streitgenossenschaft, Berlin 1970
- Häsemeyer A.*, Prozessrechtliche Rahmenbedingungen für die Entwicklung des materiellen Privatrechts, AcP 1988, z. 188
- Heim F.F.*, Hauptintervention, w: Abhandlungen zum Privatrecht und Zivilprozeß des Deutschen Reiches, In zwanglosen Heften herausgegeben von *Otto Schäfer*, 15. Band, 2. Heft, München 1907
- Heimburg Tr.*, De interventione principali anomala, Jena 1756
- Heinrichs H.*, w: *P. Bassenge, G. Brudermüller, U. Diederichsen, W. Edenhofer, J. Ellenberger, Ch. Grüneberg, H. Heinrichs, A. Heldrich, H. Sprau, W. Weidenkaff, O. Palandt* (red.), Bürgerliches Gesetzbuch, Beck'sche Kurz-Kommentare, München 1996
- Hellwig K.*, Anspruch und Klagerecht. Beiträge zum bürgerlichen und Prozeßrecht, Leipzig 1924
- Hellwig K.*, Lehrbuch des deutschen Civilprozeßrechts, Leipzig 1903
- Hellwig K.*, System des Deutschen Zivilprozeßrechts, Leipzig 1912, t. II, Aalen 1968
- Hellwig K.*, Wesen und subjektive Begrenzung der Rechtskraft, Jena 1901
- Henckel W.*, Die Klagerücknahme als gestaltende Verfahrenshandlung, FS für E. Bötticher zum 70. Geburtstag, Berlin 1969
- Henckel W.*, Parteilehre und Streitgegenstand im Zivilprozess, Heidelberg 1961
- Henckel W.*, Prozessrecht und materielles Recht (Trazische Abhandlung), Göttingen 1970
- Henckel W.*, Rezension zur Festschrift für Werner Flume zum 70. Geburtstag, ZZP 1981, z. 94